

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Београд
412-37/2022

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел. бр. 18041 датум: 12.7.2022.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ
МОНИТОРИНГ УСТАНОВА У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ
МОНИТОРИНГ ПОЛИЦИЈСКИХ УПРАВА И СТАНИЦА

Извештај о посети
Полицијској управи у Краљеву

Београд, јул 2022. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, као и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају. По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеним установама. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног јавног позива,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ и са њима закључио споразуме, чије је важење анексима продужено до јуна 2022. године. Удружења са којима Заштитник грађана актуелно сарађује у обављању послова НПМ су: Комитет правника за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Центар за интеграцију младих, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Одбор за људска права Ваљево.

¹ "Сл. лист СЦГ – Међ. уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС – Међ. уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. год.

³ Објављен на интернет страници Заштитника грађана 4. јуна 2020. год.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

УСТАНОВЕ	Полицијска управа у Краљеву–седиште (ПУ Краљево-седиште); Полицијска станица Рашка (ПС Рашка); Окружни затвор у Краљеву (ОЗ Краљево)
ВРЕМЕ ПОСЕТА	14. јун 2022. године
ОСНОВ ПОСЕТА	Послови НПМ, у складу са чланом 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака
ЦИЉ ПОСЕТА	Одвраћање органа јавне власти и службених лица од било каквог облика злостављања или мучења, као и њиховог усмеравања на стварање услова и поступање према лицима лишеним слободе у складу са важећим прописима и стандардима, све у циљу превенције тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака
ВРСТА ПОСЕТА	Редовне посете, по Плану посета за 2022. годину
НАЈАВА ПОСЕТА	Ненајављене посете
ПОСЕТЕ ОБАВИО	Заштитник грађана
САСТАВ ТИМА	Вођа тима: др Наташа Тађевић, заменица заштитника грађана Члан тима: Маја Јовић, Заштитник грађана/Одељење Националног механизма за превенцију тортуре Ивана Босиљчић, Стручна служба Заштитника грађана др Мира Петровић, лекар специјалиста психијатрије

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Иако су посете биле ненајављене, сви полицијски и заводски службеници су остварили сарадњу са мониторинг тимом НПМ и омогућили остваривање његовог мандата. Члановима мониторинг тима пружене су тражене информације, омогућен обилазак и фотографисање просторија за задржавање, ненадзиран разговор са задржаним и притвореним лицима и увид у затражену релевантну документацију о задржавању лица.

Професионално поступање полицијских и заводских службеника током посете НПМ представља пример добре праксе у поступању, у складу са законом предвиђеном обавезом сарадње органа са НПМ.

ТОК ПОСЕТЕ

Пре посете ПУ Краљево-седиште и ПС Рашка, тим НПМ је у ОЗ Краљево обавио разговоре са појединим притвореним лицима која су ухапшена од стране полицијских службеника ПУ Краљево, међу којима су биле две жене. Такође, извршен је увид у документацију о начину обављања првог лекарског прегледа по пријему у завод.

У ПУ Краљево-седиште и ПС Рашка тим НПМ је обишао просторије за задржавање, разговарао са полицијским службеницима о начину поступања према доведеним и задржаним лицима и извршио увид у документацију о задржавању лица. Током ових посета затечено је једно задржано лице у ПУ Краљево-седиште са којим је обављен ненадзирани разговор.

2. УТВРЂЕНО СТАЊЕ И ПРЕПОРУКЕ

Током ових посета, НПМ је контролисао начин остваривања основних права задржаних лица - права на приступ лекару и адвокату, права да о свом лишењу слободе обавесте блиску особу, као и начина на који се задржана лица информишу о својим правима. Истовремено, НПМ је проверавао и да ли су просторије за задржавање у складу са прописаним условима, односно важећим стандардима.

2.1. ОБАВЕШТАВАЊЕ О ПРАВИМА И ДОКУМЕНТАЦИЈА

У ПУ Краљево-седиште задржавају се лица по основу Закона о безбедности саобраћаја на путевима (ЗОБС), Закона о прекршајима (ЗОП) и Законика о кривичном поступку (ЗКП), док се у ПС Рашка задржавају лица по основу ЗОБС и ЗОП.

Полицијски службеници су навели да се лица према којима се примењује полицијско овлашћење довођење, најпре, на лицу места, усменим путем обавештавају о својим правима, а потом им се, одмах по довођењу у станицу, уручује писано обавештење о правима. У случајевима када се лицу одреди задржавање, уручује му се примерак обавештења о правима задржаног лица. Уколико лице одбије да потпише обавештење о правима то се констатује на самом обавештењу.

У предметима о задржавању лица у које је тим НПМ остварио увид, налазила су се обавештења о правима доведених и задржаних лица која су била потписана или је био наведен податак да је лице одбило иста да потпише. Предмети су садржали и решења о задржавању, са поуком о праву на жалбу и потписима задржаних лица којим су потврдили њихов пријем.

Према службеним наводима, жалбе против одлука о задржавању су ретке и по правилу их подносе браниоци у случајевима задржавања у кривичном поступку.

Предмети су садржали и записнике о задржавању који су били потписани од стране задржаног лица. Према наводима полицијских службеника, примерак записника о задржавању уручују лицима након истека задржавања, што се констатује на примерку записника који се чува у предмету.

Записници о задржавању садрже и податке о обиласцима задржаних лица, као и напомену о стању и активностима лица приликом обиласка, као и друге напомене уколико постоје. Увидом у исте констатовано је да су обиласци задржаних лица од стране полицијских службеника веома чести, да се уносе напомене о стању и активностима (када је лице обилажено, када је обедовало, односно да ли је одбило

оброк, да ли се лице жали на нешто, да ли је комуникативно, добро и сл). НПМ похваљује наведено поступање полицијских службеника у ПУ Краљево-седиште и ПС Рашка као пример добре праксе.

Сва притворена лица са којима је обављен разговор навела су да су упозната са правима и да су добила решење о задржавању. Задржано лице са којим је тим НПМ обавио разговор у ПУ Краљево-седиште је код себе имало обавештење о правима и решење о задржавању.

2.2. ОБАВЕШТАВАЊЕ БЛИСКОГ ЛИЦА

Према наводима полицијских службеника, доведеним и/или задржаним лицима се омогућава да о свом лишењу слободе обавесте блиску особу тако што сами обаве телефонски позив са службеног или личног телефона у присуству полицијских службеника или полицијски службеници обаве позив на број телефона који им лице да и о томе дају повратну информацију доведеном/задржаном лицу.

У појединим случајевима задржавања чију је документацију тим НПМ прегледао, лица нису желела да о свом задржавању било кога обавесте. Ова информација се евидентира у записницима. Када задржана лица желе да остваре ово право, у записницима о задржавању су се налазили подаци о томе да је лице желело да обавести блиску особу и коју, као и да ли је та особа обавештена, али не и време обавештавања блиске особе.

Притворена лица са којима је тим НПМ обавио разговоре су навела да су имала могућност да о задржавању обавесте особу по избору. Задржано лице је такође навело да је о лишењу слободе обавестио ћерку.

1.

УТВРЂЕНО

У ПУ Краљево-седиште и ПС Рашка се не евидентира податак о времену када је члан породице или друго блиско лице обавештено о задржавању лица.

РАЗЛОЗИ

Лице које је лишено слободе од стране државног органа одмах се, на језику који разуме, обавештава о разлозима лишења слободе, о оптужби која му се ставља на терет као и о својим правима и има право да без одлагања о свом лишењу слободе обавести лице по свом избору.⁴

Право притворене особе да се чињеница о његовом притварању саопшти трећем лицу треба у принципу да буде гарантовано од самог почетка полицијског притвора. ЦПТ наравно прихвата да уживање овог права може бити ограничено одређеним изузецима, ради заштите легитимних интереса полицијске истраге. Међутим, такви изузеци треба да су јасно дефинисани и строго временски ограничени и да њихова примена мора бити пропраћена одређеним мерама заштите (нпр. свако кашњење са обавештењем о притварању треба писмено евидентирати са разлозима за то кашњење, као и потребу да изузетак одобри виши руководилац у полицији који није повезан са случајем или тужилац).⁵

ЦПТ сматра да би се основне гаранције дате особама у полицијском притвору могле додатно оснажити (а рад полицијских службеника могуће и знатно олакшати) уколико би постојао јединствен и свеобухватан полицијски записник за сваку притворену особу, у којем би били евидентирани сви аспекти притвора и све радње предузете у вези притворених особа (време

⁴ Устав Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 98/06), чл. 27. ст. 2.

⁵ Стандарди ЦПТ: Нови стандарди ЦПТ у погледу полицијског притвора, пар. 43.

када су лишене слободе и разлози за то; када су им саопштена њихова права; знаци повреда, психичке болести, итд; **када су члан породице/конзулат и адвокат били контактирани и када су их ови посетили**; када им је била понуђена храна; када су били саслушани; када су били пребачени или ослобођени, итд.). За различите ставке (на пример, ствари у поседу дате особе, чињеници да су особи саопштена њена права и да се та особа на њих позива или да их се одриче), требало би добити потпис притвореника, односно, уколико је потребно, објаснити због чега тај потпис недостаје. Надаље, адвокату притвореника би требало омогућити увид у тај записник о притвору.⁶

Записник о задржавању лица садржи податке о обавештавању чланова породице, других лица и надлежних органа о задржавању лица.⁷

ПРЕПОРУКА

ПУ Краљево-седиште и ПС Рашка ће у записнике о задржавању лица уносити податке о томе када је члан породице или друго блиско лице обавештено о његовом лишењу слободе.

2.3. ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕД

Задржаним лицима се омогућава лекарски преглед уколико то пре или током задржавања затраже или уколико полицијски службеници уоче повреде или друге околности на основу којих оцене да је лицу потребна медицинска помоћ. Увидом у документацију у ПС Рашка, уочено је да се лице које је требало задржати жалило на фобију од затвореног простора, те да су полицијски службеници омогућили да лице прегледа лекар психијатар пре задржавања, како би проценио да ли је лице способно за задржавање, а да је лице до доласка лекара било под сталним надзором полицијског службеника, **што НПМ похваљује.**

Прегледи се обављају најчешће у просторијама локалне здравствене установе али у појединим случајевима и у просторијама полицијске станице. Сваки долазак лекара у полицијску станицу или одвођење лица лишеног слободе код лекара бележи се у записнику о задржавању, при чему се означава тачно време доласка лекара у станицу или време одвођења лица у здравствену установу, тегобе на које се лице жали, а због којих је потребна лекарска помоћ (на пример мучнина и сл.). Лекарски извештај се не одлаже у предмет већ се даје лицу. У документацији у коју је тим НПМ извршио увид, нису затечени лекарски извештаји.

НПМ је у погледу евидентирања обављања лекарских прегледа уочио унапређење. Према наводима полицијских службеника, ни у здравственој установи ни током обављања лекарског прегледа у просторији полицијске станице, полицијски службеници не присуствују лекарским прегледима, осим у ситуацијама када то лекар затражи из разлога безбедности. Чињеницу да су присуствовали лекарском прегледу на захтев лекара полицијски службеници евидентирају у записнику о задржавању и посебној белешци у којој наводе и податак о томе да је лекар тражио присуство полицијских службеника. **НПМ похваљује овакво поступање полицијских службеника ПУ Краљево-седиште и ПС Рашка које представља пример добре праксе у поступању полицијских службеника према задржаним лицима током обављања лекарског прегледа.**

⁶ Стандарди ЦПТ: Полицијски притвор, ЦПТ/Инф (92) 3, пар. 40.

⁷ Правилник о полицијским овлашћењима, чл. 111. т. 6.

Притворена лица са којима је тим НПМ обавио разговоре су навела да нису имали потребу за указивањем лекарске помоћи, односно да је омогућена онима који су је тражили. Задржано лице је такође вођено на лекарски преглед пре задржавања, како би лекар дао мишљење о томе да ли је лице способно за задржавање.

2.4. ПРИСТУП БРАНИОЦУ

Лицима лишеним слободе се омогућава да, непосредно по доласку у службене просторије, позову браниоца по свом избору или им се у случају обавезне одбране одређује бранилац по службеној дужности. Наведено је потврђено увидом у решења о задржавању и записнике о задржавању лица. Лица задржана у прекршајном поступку или у складу са правилима безбедности саобраћаја по правилу не желе да ангажују браниоца, а сва лица задржана у кривичном поступку су имала или изабраног браниоца или им је постављен бранилац по службеној дужности.

Притвореници и задржано лице са којима је тим НПМ обавио разговоре су навели да су имали браниоца, изабраног или постављеног по службеној дужности, да је адвокат присуствовао саслушању и да су имали могућност да са њим обаве разговор у приватности.

У неколико записника о задржавању наведено је да је о задржавању обавештен бранилац, али недостају остали подаци од значаја за остваривање права задржаног на приступ браниоцу.

НПМ је још раније утврдио да евиденције о доведеним и задржаним лицима које се воде у полицијским станицама не садрже све неопходне податке на основу којих је могуће утврдити остваривање права на приступ браниоцу и препоручио Министарству унутрашњих послова да предузме потребне активности да се у записник о задржавању лица, односно преглед података о доведеном лицу, уносе следећи подаци: да ли је лице желело да ангажује браниоца по сопственом избору, да ли му је одређен бранилац по службеној дужности, када је то законом обавезно, да ли је обавио неометан разговор са браниоцем, уз евидентирање свих релевантних података о остваривању овог права: података о браниоцу, времену када је контактиран, времену када је приступио доведеном и задржаном лицу и времену када је обавио разговор са лицем.⁸

Иако још увек нису предузете најављене мере у циљу унапређења постојеће електронске евиденције - "Евиденције о доведеним и задржаним лицима",⁹ чиме би се створили услови за поступање по овој препоруци, НПМ је током посета полицијским управама и станицама у њиховом саставу које је обавио након упућивања ове препоруке уочио да су поједине полицијске станице почеле да горе наведене податке о остваривању права задржаних лица на приступ браниоцу евидентирају у постојеће обрасце записника о задржавању и овај начин поступања истакао као пример добре праксе који би требало да примене и остале полицијске станице.¹⁰

2.

ПРЕПОРУКА

ПУ Краљево ће предузети мере да све полицијске станице у њеном саставу у записнике о задржавању уносе све податке од значаја за приступ задржаног лица

⁸ Препорука НПМ бр. 4110-44/21 од 7. априла 2021. год.

⁹ Одговор Министарства унутрашњих послова бр. 072/3-70/21-4 од 22. јуна 2021. год.

¹⁰ Извештај НПМ о посети Полицијској управи за град Београд, бр. 412-92/21 од 17. јануара 2022. год, Поглавље 2.4. Приступ браниоцу.

браниоцу: да ли је лице желело да ангажује браниоца по сопственом избору; да ли му је одређен бранилац по службеној дужности, када је то законом обавезно; да ли је обавио неометан разговор са браниоцем; уз евидентирање свих релевантних података о остваривању овог права: података о браниоцу, времену када је контактиран, времену када је приступио доведеном и задржаном лицу и времену када је обавио разговор са лицем.

Истовремено, НПМ изражава очекивање да ће Министарство унутрашњих послова у оквиру најављених активности на унапређењу електронске евиденције - "Евиденције о доведеним и задржаним лицима", обезбедити услове за потпунији унос и јаснији преглед свих података у овој евиденцији који су од значаја за остваривање права доведених и задржаних лица на приступ браниоцу.

3. УСЛОВИ БОРАВКА У ПРОСТОРИЈАМА ЗА ЗАДРЖАВАЊЕ

У ПУ Краљево-седиште постоје две просторије за задржавање, намењене за по једно задржано лице. Просторије су довољно простране, налазе се у непосредној близини дежурне службе, што омогућава брзи приступ полицијским службеницима. Тим НПМ је обишао обе просторије и утврдио да се налазе у веома добром стању. Хигијена је на задовољавајућем нивоу, у просторијама постоји природно и вештачко осветљење и дугме за позивање полицијских службеника које је у функцији. У просторији је обезбеђено и грејно тело. Вештачко осветљење чине неонске сијалице постављене изнад улазних врата и јачина вештачког светла је задовољавајућа. Лежајеви су опремљени комплетном постељином, на који начин је поступљено по препоруци НПМ упућеној ПУ Краљево након посете 2020. године, када је у Извештају констатовано да лежајеви нису опремљени постељином. У просторијама постоји мокри чвор и лавабо са чесмом. Део са мокрим чвором је одељен преградним зидом.

Обе просторије су под видео надзором, који не покрива мокри чвор, а унутар просторија су истакнута обавештења о видео надзору. Надзор се обавља на монитору који је смештен у просторији дежурне службе. Видео записи се чувају око 60 дана.

ПУ Краљево-седиште

Свим задржаним лицима је доступна вода за пиће у просторијама за задржавање и обезбеђена исхрана. Први оброк задржаним лицима се обезбеђује након 6 сати, а уколико се задржавају дуже од 12 сати обезбеђују им се три obroка дневно, из полицијског ресторана који се налази у седишту ПУ. У свим записницима о задржавању лица у које је мониторинг тим НПМ извршио увид затечени су подаци о томе да је лицу понуђен оброк, односно да је обедовало или да је одбило понуђени оброк.

НПМ је последњи пут посетио просторију за задржавање у ПС Рашка 2015. године и у Извештају о посети ПУ Краљево¹¹ је, у погледу материјалних недостатака које је утврдио, упутио препоруку да се предузму одговарајуће и ефикасне мере како би се у просторији за задржавање инсталирало грејање, обезбедио довољан доток природне светлости и омогућила вентилација-доток свежег ваздуха, извршило кречење просторија и на видном месту унутар просторије за задржавање поставило обавештење да је просторија под видео надзором.

Иако је ПУ Краљево, поступајући по упућеним препорукама, између осталог, обавестила НПМ да је од стране заменика начелника ПУ Краљево наложено да начелник Одељења за логистику и начелник ПС Рашка, предузму мере како би се, у складу са инвестиционим планом и финансијским могућностима полицијске управе предузеле мере у погледу извођења грађевинско-занатских радова на адаптацији просторије у ПС Рашка (кречење, инсталирање система за грејање и вентилацију, уградња тоалета и др.) недостаци који су тада уочени постоје и данас, односно стање је непромењено.

Просторија за задржавање се налази у приземљу станице преко пута дежурне службе, њена површина је око 7m² и делује неодржавано. У њој се налази лежај који је веома узак тако да се исти не користи за лежање, већ је обезбеђен душек који се у те сврхе поставља на бетонски под просторије за задржавање. Доток природног ваздуха и светла је веома лош због рупичасте плоче којом је покривен прозор. Вештачко осветљење је задовољавајуће. У просторији не постоји грејање. Обавештење о видео надзору је истакнуто на спољној страни врата, али не и унутар просторије. Запис видео надзора се чува преко 50 дана.

¹¹ Дел.бр.14251 од 14.04.2015.

Просторија за задржавање у ПС Рашка

Хигијена мокрог чвора, који се налази у непосредној близини просторије је задовољавајућа. Задржано лице се, у пратњи полицијског службеника, спроводи до тоалета путем ходника кроз који пролазе и странке које долазе у полицијску станицу, што представља проблем у раду полицијских службеника.

НПМ би желео да од Министарства унутрашњих послова добије детаљније информације о томе да ли је планирана адаптација наведене просторије или изградња нове, односно када ће у ПС Рашка бити обезбеђено задржавање лица у просторији која испуњава важеће прописе и стандарде, као и када ће и на који начин горе описани проблем бити решен.

У међувремену, НПМ у овом извештају понавља препоруке које је упутио 2015. године, а с обзиром на то да у међувремену нису предузете активности на унапређењу материјалних услова у просторији за задржавање.

3.

ПРЕПОРУКА

ПС Рашка извршиће кречење просторије за задржавање и хигијену у њој редовно ће одржавати.

ПС Рашка предузеће мере како би се у просторији за задржавање обезбедио довољан доток природне светлости и омогућила вентилација-доток свежег ваздуха.

У просторији ПС Рашка инсталираће се грејање.

ПС Рашка ће на видном месту унутар просторија за задржавање поставити обавештење да је просторија под видео надзором.

4. НАВОДИ О ЗЛОСТАВЉАЊУ

Као што је наведено, НПМ је у ОЗ Краљево обавио разговоре са неколико притворених лица (међу којима су биле две жене) на околности поступања полиције према њима током њиховог хапшења, са слушавања и полицијског задржавања као и са једним лицем које се у тренутку посете налазио на задржавању у просторији за задржавање у седишту ПУ Краљево. Током ових разговора, НПМ није примио ниједан навод о лошем поступању од стране полицијских службеника према њима.

Притворена лица са којима је тим НПМ обавио разговоре нису имала примедби ни на поступање заводских службеника.

5. ПРВИ ЛЕКАРСКИ ПРЕГЛЕД ПО ПРИЈЕМУ У ЗАВОД

Први лекарски прегледи по пријему у Завод се обављају у року од 24 часа од пријема лица. Здравствени картон се отвара при сваком првом прегледу, а према наводима лекара, први лекарски преглед се обавља у приватности, без присуства немедицинског особља.

Први лекарски преглед се састоји од узимања анамнезе у оквиру које се лица питају у вези са тренутним стањем здравља, постојањем какве хроничне соматске или менталне

болести, болести зависности и сл. Физички преглед подразумева мерење телесне висине и тежине, мерење крвног притиска, аускултације грудног коша.

Према наводима лекара, обавља се и преглед целог тела (на голо), а ради уочавања евентуалних повреда. Међутим, лекар је такође навео да се дешава да се, уколико лице каже да нема повреде, преглед тела на голо не обавља.

Када се на лицу уоче повреде, оне се фотографишу, евидентирају у извештају о повредама, који садржи и наводе лица о начину настанка повреда као и мишљење лекара о повезаности уочених повреда и навода лица, а повреде се уцртавају и у шематски приказ тела. Води се посебна евиденција о повредама, у коју се уписују датум прегледа, име лица и опис повреде, време и место повреде, као и предузете мере.

Током посете, остварен је увид у поједине здравствене картоне лица лишених слободе и у једном је уочено да су на првом лекарском прегледу притвореног лица забележене повреде за које је лице навело да их је задобио од стране полицијских службеника. Осим што су повреде документоване на напред наведени начин, лекар је писаним путем обавестио управника завода, а управник надлежно тужилаштво. **НПМ похваљује поступање ОЗ Краљево у вези са конкретним случајем.**

Највећи број притворених лица навео је да је преглед обављен на голо, и да немедицинско особље није присуствовало прегледу. Једно лице навело је да приликом прегледа није скидало одећу јер је лекару навело да нема повреде.

НПМ на овом месту поново скреће пажњу на чињеницу да службе здравствене заштите дају изузетан допринос у борби против злостављања лица лишених слободе. С тим у вези, НПМ указује на потребу да заводски лекар увек прегледа на голо свако лице по пријему у Завод, без обзира на то да ли су повреде евидентирани у извештајима о прегледима који су евентуално обављени у локалним здравственим установама пре пријема, без обзира да ли су службеници обезбеђења претходно уочили повреде или не и без обзира на то да ли се лице жали на повреде или не.